

Η Γαλλική Επανάσταση, 1789-1794, 1794-1799

Πέντε δίωρες απογευματινές διαλέξεις με πρωινή επανάληψη
Ομιλητής ο Γιάννης Μαυρίκος, μελετητής της μεσαιωνικής Δύσης

Διάλεξη 1. Οι κοινωνικές και πνευματικές ρίζες της Γαλλικής Επανάστασης. Η εμφάνιση της αστικής (τρίτης) τάξης και ο Διαφωτισμός.

Διάλεξη 2. Η έκρηξη και η πρώτη φάση της Επανάστασης, η « Ένδοξη περίοδος» (1789-1792). Η ανατροπή του παλαιού καθεστώτος και οι μεγάλες θεσμικές αλλαγές.

Διάλεξη 3. Η έναρξη της δεύτερης φάσης της Επανάστασης, τα « Τρομερά χρόνια» (1792-1794). Η αιματηρή συνέχεια μιας ένδοξης πορείας πολιτικών αλλαγών.

Διάλεξη 4. Η συνέχεια της δεύτερης φάσης της Επανάστασης. Διμέτωπος αγώνας της επαναστατικής Γαλλίας απέναντι στην συνασπισμένη Ευρώπη και την εσωτερική αντίδραση.

Η σκλήρυνση της Επανάστασης. Τρομοκρατία.

Διάλεξη 5. Κορύφωση της Τρομοκρατίας, τα τελευταία στάδια και το τέλος της Επανάστασης.

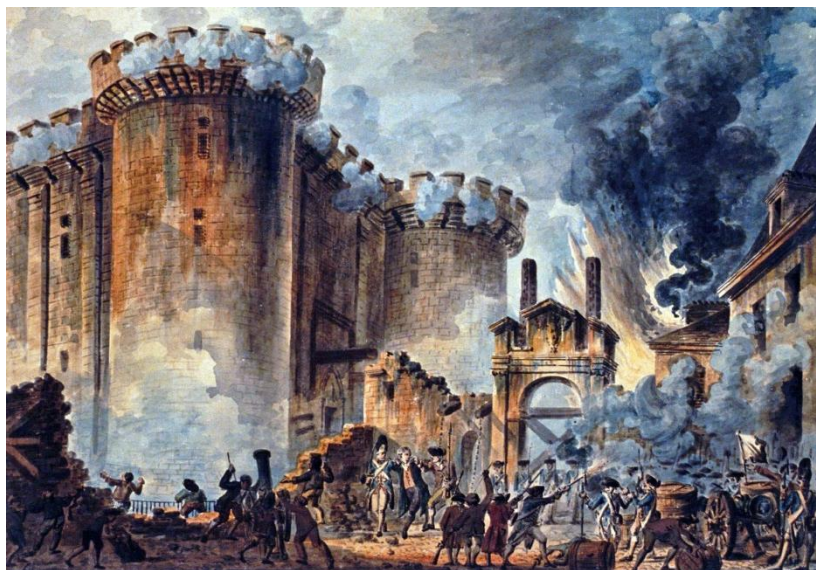
Το απόγευμα της Τετάρτης: 30/1, 13, 20, 27/2, 6/3 (6:30-9:00)

Επανάληψη το πρωί της Πέμπτης: 31/1, 14, 21, 28/2, 7/3 (11:00-1:30)

Η κατάληψη της Βασιλίας στις 14 Ιουλίου 1789

Αριστερά: Πίνακας του Jean- Baptiste Lallemand. Μουσείο Carnavalet, Παρίσι . Δεξιά: Η σύλληψη του διοικητή της Βασιλίας μαρκήσιου ντε Λωναί (Bernard René Jourdan, marquis de Launay, 1740-1789). Πίνακας άγνωστου ζωγράφου. Μουσείο της Ιστορίας της Γαλλίας, Βερσαλλίες. Κάτω: Άλλο στιγμιότυπο από τη σύλληψη του μαρκήσιου ντε Λωναί. Ακουαρέλα του Jean-Pierre Houël (1735-1813), έργο του 1789. Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας, Παρίσι

ΟΙ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Στην Γαλλική Επανάσταση διακρίνουμε σαφώς διαδοχικές περιόδους με διαφορετικά χαρακτηριστικά η κάθε μία. Με χρονολογική σειρά οι περίοδοι αυτές είναι:

A) 1789-1792: Ένδοξη περίοδος *Les Années lumières*

Η Επανάσταση αρχίζει το 1789. Η πρώτη αυτή περίοδος χαρακτηρίζεται από τις πρωτοβουλίες και την δράση των υψηλών αστικών στρωμάτων (μεγαλοαστών) που θα καταργήσουν το παλαιό καθεστώς, δηλαδή την απόλυτη μοναρχία με τα φεουδαρχικά χαρακτηριστικά και θα επιβάλλουν μία συνταγματική μοναρχία, δημιουργώντας για πρώτη φορά στην Ευρώπη ένα καθεστώς που στηρίζεται σε σύνταγμα. Είναι η περίοδος της καθεστωτικής μεταβολής, των μεγάλων θεσμικών ανατροπών και της δημιουργίας σύγχρονων πολιτικών θεσμών.

B) 1792-1794: Τα τρομερά χρόνια *Les Années terribles*

Η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από την είσοδο των λαϊκών στρωμάτων στο επαναστατικό προσκήνιο. Ο λαός της Γαλλίας και κυρίως ο λαός του Παρισιού αναλαμβάνει προοδευτικά την πρωτοβουλία των εξελίξεων και η Επανάσταση γίνεται ολοένα και ριζοσπαστικότερη. Δεν πρόκειται πια για αγώνα της αστικής τάξης απέναντι στο παλαιό καθεστώς (το οποίο έχει αποδυναμωθεί πλήρως) αλλά για πάλη ανάμεσα στα μεγαλοαστικά και τα λαϊκά στρώματα, είναι δηλαδή αγώνας ανάμεσα στα διάφορα κοινωνικά στρώματα της αστικής (τρίτης) τάξης. Η φάση αυτή είναι ιδιαίτερα σκληρή και σηματοδοτεί τα αιματοβαμμένα χρόνια της Επανάστασης. Χαρακτηρίζεται από την επιβολή καθεστώτος τρομοκρατίας. Σε αυτή την περίοδο έχει τις ρίζες του και ο σοσιαλισμός.

Γ) 1794-1795: Θερμιδοριανή περίοδος *L'Époque thermidorienne*

Στην περίοδο αυτή η τρομοκρατία σταματάει προοδευτικά και η ριζοσπαστικοποίηση υποχωρεί. Το μεγαλοαστικό καθεστώς επιβάλλεται επάνω στις λαϊκές μάζες και εμφανίζεται ένα είδος αντίδρασης στην επαναστατική ορμή. Η Θερμιδοριανή περίοδος (οφείλει το όνομα της στον μήνα Θερμιδώρ, ονομασία που περιέχεται στο νέο πολιτικό ημερολόγιο που είχε εισάγει η Επανάσταση) θα δώσει την θέση της στην περίοδο του Διευθυντηρίου.

Δ) 1795-1799: Διευθυντήριο *Le Directoire*

Με το Διευθυντήριο βρισκόμαστε μπροστά στο ουσιαστικό τέλος της Επανάστασης –αν και, τυπικά, αυτή συνεχίζεται. Το Διευθυντήριο θα διαρκέσει μέχρι το 1799, όταν ο Ναπολέων Βοναπάρτης θα το καταργήσει με πραξικόπημα και θα το αντικαταστήσει με την Υπατεία.

Ε) 1799-1804: Υπατεία *Le Consulat*

Η ΥΠΑΤΕΙΑ (τρεις Ύπατοι με πρώτο Ύπατο τον Ναπολέοντα), θα διαρκέσει μέχρι το 1804, όταν εντέλει ο Ναπολέων θα αυτοανακηρυχθεί Αυτοκράτορας. Έκτοτε, η Γαλλία γίνεται αυτοκρατορία. Κατά την διάρκεια της Υπατείας, ο Ναπολέων ανακηρύσσει το τυπικό τέλος της Επανάστασης.

ΟΙ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ (Αντιπροσωπευτικοί θεσμοί) ΤΗΣ Επανάστασης

Η σύγκληση των Τριών Τάξεων στις Βερσαλλίες, 5 Μαΐου 1789.
Πίνακας του Auguste Coudeur, 1839. Μουσείο της Ιστορίας της Γαλλίας, Βερσαλλίες

Α) ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΗ (*Assemblée nationale*): Τον Ιούνιο του 1789, ο βασιλιάς Λουδοβίκος ΙΣΤ΄ συγκάλεσε τις τρεις τάξεις του βασιλείου (τον Κλήρο, τους Ευγενείς και την Τρίτη Τάξη –δηλαδή τους Αστούς) στις Βερσαλλίες, προκειμένου να αποφασιστούν οικονομικές και φορολογικές μεταρρυθμίσεις. Οι αντιπρόσωποι της Τρίτης Τάξης, θεωρώντας ότι εκπροσωπούν το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος του γαλλικού λαού, περίπου το 96%, αποφάσισαν να ανακηρύξουν την συνέλευσή τους «Συνέλευση των Αντιπροσώπων του Γαλλικού Λαού» ή «Εθνοσυνέλευση». Στην Εθνοσυνέλευση αυτή προσχώρησαν αργότερα και οι άλλες δύο τάξεις, ο Κλήρος και οι Ευγενείς. Λίγο αργότερα, προκειμένου να ψηφίσει σύνταγμα για την Γαλλία, η Εθνοσυνέλευση αυτοανακηρύχθηκε Συντακτική Συνέλευση.

Β) ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ (*Assemblée constituante*): Η Συντακτική Συνέλευση ως μετεξέλιξη της Εθνοσυνέλευσης του 1789, συνεδρίαζε στις Βερσαλλίες μέχρι τον Οκτώβριο εκείνης της χρονιάς και κατόπιν μεταφέρθηκε στο Παρίσι, όπου εγκαταστάθηκε σε μία αίθουσα κοντά στα Ανάκτορα του Κεραμεικού, την αποκαλούμενη *Manège*. Η Συντακτική συνέταξε το πρώτο Επαναστατικό Σύνταγμα της Γαλλίας, όπου προέταξε την Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη, το σημαντικότερο κείμενο της Επανάστασης (τα 17 άρθρα ψηφίστηκαν ένα προς ένα τον Αύγ. του 1789). Η θητεία της έληξε τον Οκτώβριο του 1791, όταν παρέδωσε την σκυτάλη στη Νομοθετική Συνέλευση.

Γ) ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ (*Assemblée legislative*): Στη Νομοθετική διακρίνονται πολιτικές τάσεις. Δεν εκπροσωπούσαν πλέον οι αριστοκράτες του παλαιού καθεστώτος αλλά την συντηρητική τάση εκπροσωπούσαν οι Φεγιαντίνοι (το όνομά τους προέρχεται από τον τόπο των συγκεντρώσεών τους, τη Μονή των Φεγιάντ). Τον κεντρικό χώρο αποτελούσε η πλειοψηφία των αντιπροσώπων που ήταν ανεξάρτητοι, δηλαδή υπέρ της Επανάστασης αλλά άχρωμοι πολιτικά. Τέλος, τον προοδευτικό χώρο κατείχαν οι Ιακωβίνοι με κυριότερη ομάδα στους κόλπους τους, τους Γιρονδίνους. Τα ψηλότερα έδρανα καταλάμβανε εδώ μία άλλη ομάδα των Ιακωβίνων, πιο αριστερή, οι αποκαλούμενοι Ορεινοί. Τη Νομοθετική διαδέχτηκε η Συμβατική Συνέλευση τον Σεπτέμβριο του 1792.

Σε αυτή την στάμπα του 1798 απεικονίζονται οι πνιγμοί των αντεπαναστατών στην περίοδο της Τρομοκρατίας στη Νάντη. Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας, Παρίσι

Δ) **ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ (Convention)**: Μετά την πτώση της μοναρχίας, η Συμβατική ανέλαβε να συντάξει νέο σύνταγμα, το δεύτερο κατά σειρά της Επανάστασης, το Σύνταγμα της Δημοκρατίας. Την συντηρητική παράταξη αποτελούσαν τώρα οι Γιρονδίνι (το όνομά τους, *Girondins*, προήλθε από έναν νόμο που ψηφίστηκε στην πόλη Gironde). Το κέντρο, όπως και στην προηγούμενη Νομοθετική, το συγκροτούσαν οι «Πεδινοί», άχρωμοι και άοσμοι, που τελικά κλίνανε υπέρ των Ιακωβίνων. Την προοδευτική «αριστερή» παράταξη αντιπροσώπευαν τώρα οι Ιακωβίνοι, οι λεγόμενοι «Ορεινοί». Στις μέρες της Συμβατικής θα ξεσπάσει η Τρομοκρατία (*La Terreur*) και η Επανάσταση θα βιώσει τις πιο σκληρές στιγμές της. Ουσιαστικά η Επανάσταση θα κορυφωθεί κατά την διάρκεια της Συμβατικής. Τυπικά, όμως, συνεχίζεται και κατά την διάρκεια του καθεστώτος που θα διαδεχθεί την Συμβατική, το 1795, με το όνομα «Θερμιδώρ» ή «Θερμιδώρ» (από τον θερμό μήνα Ιούλιο του Επαναστατικού Ημερολογίου). Τυπικά, η Επανάσταση τελειώνει με ρητή δήλωση του Ναπολέοντα Βοναπάρτη κατά την περίοδο της Υπατείας που διαδέχεται την Θερμιδοριανή περίοδο.

ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΠΟΛΟΙ της ΕΞΟΥΣΙΑΣ κατά την ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Το Hôtel de Ville (το Δημαρχείο του Παρισιού) ήταν η έδρα της Κομμούνας.

Πίνακας του Théodore-Joseph Hoffbauer, 1839.

Τον πρώτο καιρό της Επανάστασης την διακυβέρνηση της Γαλλίας είχε μία ολιγομελής κυβέρνηση, πλήρως ελεγχόμενη από την Συντακτική Συνέλευση. Αν και οι τρεις διαδοχικές συνελεύσεις (Συντακτική, Νομοθετική και Συμβατική), συνέχισαν να κυβερνούν τυπικά την Γαλλία, μέσα στους κόλπους της Επανάστασης εμφανίστηκαν και άλλοι πόλοι εξουσίας που ανταγωνίζονταν τις Συνελεύσεις σε δύναμη και αρκετές φορές επέβαλαν την θέλησή τους και τις πολιτικές τους προτεραιότητες. Με εξαίρεση την πρώτη περίοδο της Επανάστασης, όπου την πολιτική πρωτοβουλία έχει σαφώς η Συντακτική Συνέλευση, στην συνέχεια η ιστορία της Επανάστασης ουσιαστικά είναι ο αγώνας επιβολής ανάμεσα στους διάφορους αυτούς πόλους της εξουσίας. Παράλληλα, λοιπόν, με τις Συνελεύσεις, στην Γαλλία (κυρίως στο Παρίσι) δραστηριοποιούνται:

Η ΚΟΜΜΟΥΝΑ του ΠΑΡΙΣΙΟΥ. Πρόκειται για την δημοτική διακυβέρνηση της πόλης που αναδείχθηκε με εκλογές από τις εκλογικές περιφέρειες του Παρισιού. Το όνομα «Κομμούνα» σημαίνει δημοτική διοίκηση. Η Κομμούνα είχε την έδρα της στο Δημαρχείο (Hôtel de Ville). Εξέφραζε το «λαϊκό»

στοιχείο, απέναντι στον «αστικό-μεγαλοαστικό» προσανατολισμό των συνελεύσεων. Αργότερα, αυτονομήθηκε από τη επιρροή των κατώτερων στρωμάτων που εκφράστηκαν από φιλολαϊκότερους πόλους εξουσίας (τους Αβράκωτους και τους Λυσσασμένους). Κομμούνες, δηλαδή δημοτικές διοικήσεις, είχαν όλες οι πόλεις και τα χωριά της επαναστατικής Γαλλίας. Όμως, στις συναντήσεις μας, ως «ΚΟΜΜΟΥΝΑ» θα εννοείται η Κομμούνα του Παρισιού.

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΛΕΣΧΕΣ. Οι λέσχες (*Les Clubs*) εξέφραζαν πολιτικές τάσεις. Τυπικά δεν έπαιρναν μέρος στην διακυβέρνηση, ουσιαστικά όμως καθόριζαν τις τύχες της Επανάστασης, καθώς τα περισσότερα ή σημαντικότερα μέλη των συνελεύσεων ανήκαν στις λέσχες και εκπροσωπούσαν την πολιτική τους γραμμή. Ανάλογα με την πολιτική τους τοποθέτηση οι κυριότερες λέσχες ήταν:

Η Λέσχη των ΙΑΚΩΒΙΝΩΝ. Στην αρχή ονομαζόταν «Λέσχη των Βρετόνων», καθώς τα περισσότερα μέλη της αντιπροσώπευαν την περιοχή της Βρετανίας, στην βόρεια Γαλλία. Ονομάστηκαν «Ιακωβίνοι» από τον τόπο των συνεδριάσεών τους στο Παρίσι, μία Μονή Δομηνικανών μοναχών γνωστών ως «Ιακωβίνοι.» Στην αρχή η λέσχη φιλοξενούσε πολλές πολιτικές τάσεις, με αφορμή όμως το ζήτημα της κατάργησης ή μη της βασιλείας διασπάστηκε και αποχώρησε μία μεγάλη ομάδα οπαδών της συνταγματικής μοναρχίας που ονομάστηκαν «Φεγιαντίνοι». Όσοι έμειναν στην Λέσχη των Ιακωβίνων ήσαν οι προοδευτικότεροι και πλέον ριζοσπάστες. Ούτε και αυτοί όμως έμειναν ενωμένοι. Μία σαφώς διακριτή ομάδα, οι αποκαλούμενοι «Γιρονδίνους», αποτέλεσαν την συντηρητικότερη μερίδα όσων είχαν μείνει, ενώ οι υπόλοιποι, με αρχηγό τον Ροβεσπιέρο, μετακινήθηκαν προς πιο λαϊκή κατεύθυνση για να καταλήξουν οπαδοί της κατάργησης της μοναρχίας και σύμμαχοι των λαϊκότερων στρωμάτων. Στην τελευταία φάση της Επανάστασης, η ομάδα αυτή με επικεφαλής τον Ροβεσπιέρο θα γίνει η κινητήρια δύναμη της Τρομοκρατίας.

Η Λέσχη των ΚΟΡΔΕΛΙΕΡΩΝ (*Le Club des Cordeliers*). Ήταν από την αρχή μία πολιτική λέσχη όπου μετείχαν, κυρίως, ριζοσπάστες δημοσιογράφοι και πολιτικοί. Τα μέλη της ονομάστηκαν «Κορδελιέροι» από τον τόπο συνεδριάσεών τους σε μία Μονή Φραγκισκανών, στην αριστερή όχθη του Παρισιού. Η λέσχη έκλινε σαφώς υπέρ των λαϊκών στρωμάτων παρά υπέρ των μεγαλοαστών επαναστατών. Στην ύστερη φάση της Επανάστασης συνδέθηκε με ακραίους ριζοσπάστες, οπαδούς του λαϊκού κινήματος, εκφράζοντας έτσι μία αριστερή πολιτική. Μέλη της λέσχης των Κορδελιέρων ήταν ο Νταντόν και ο ακραίος Μαρά, κορυφαίες μορφές της Επανάστασης και οι δύο.

Η Λέσχη των ΦΕΓΙΑΝΤΙΝΩΝ (*Le Club des Feuillants*). Την αποτελούσε μία ομάδα που αποσχίστηκε από την Λέσχη των Ιακωβίνων. Και αυτοί πήραν το όνομα τους από την έδρα τους, την Μονή των Φεγιάντ. Η πλειονότητά τους ήταν επαναστάτες οπαδοί της συνταγματικής μοναρχίας και κατά συνέπεια αντιτάχθηκαν στην κατάργηση της βασιλείας. Η λέσχη διαλύθηκε μετά την κατάργηση της βασιλείας στην Γαλλία, το 1792.

ΟΙ ΓΙΡΟΝΔΙΝΟΙ, δεν αποτελούσαν ξεχωριστή λέσχη αλλά ιδιαίτερη ομάδα μέσα στην Λέσχη των Ιακωβίνων (βλ παραπάνω: Λέσχη Ιακωβίνων). Στην αρχή της Επανάστασης είχαν αριστερή, προοδευτική απόκλιση, στο τέλος του 1792 όμως, μετά την κατάργηση της βασιλείας και την εξαφάνιση των «βασιλικών» Φεγιαντινών, έγιναν ουσιαστικά η δεξιά πτέρυγα της Συμβατικής Συνέλευσης, καθώς υπερκεράστηκαν από τους «ριζοσπάστες» Ιακωβίνους και τον Ροβεσπιέρο. Η συμμαχία των Ιακωβίνων με τα λαϊκότερα στρώματα του Παρισιού, τους «Αβράκωτους», ήταν η αιτία της εκκαθάρισης των Γιρονδίνων που ανέβηκαν μαζικά στο ικρίωμα. («Αβράκωτοι» είναι η ελληνική μετάφραση του γαλλικού «*Les Sans-culottes*», ονομασία επινοημένη από τους σύγχρονους ιστορικούς της Επανάστασης για να χαρακτηρίσει τον «λαουτζίκο», δηλαδή εκείνους που δεν φορούσαν στενό βρακί σαν τους αστούς.)

ΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ. Η Επανάσταση διαίρεσε το Παρίσι σε 48 διοικητικά τμήματα, που διαδέχθηκαν την παλαιά διοικητική διαίρεση σε περιφέρειες. Όμως τα 48 αυτά Τμήματα δεν έμειναν απλές διοικητικές διαιρέσεις, καθώς μέσα από τις συνεδριάσεις τους εκφράζονταν πολιτικά αιτήματα και ριζοσπαστικές τάσεις. Έτσι, τα Τμήματα κατέληξαν εστίες ακραίων λαϊκών σωμάτων που αυτονομήθηκαν από την ιεραρχικά προϊστάμενη Κομμούνα της πόλης, ισχυροποιήθηκαν και επιχειρούσαν να επιβάλουν λαϊκή ριζοσπαστική πολιτική ακόμα και ενάντια στην Κομμούνα, τις Συνελεύσεις ή την Επιτροπή Κοινής Σωτηρίας. Ενίοτε, τα Τμήματα αποδείχθηκαν πολύ ισχυρός πόλος εξουσίας και καθόδηγηση τα γεγονότα. Η επίθεση στα Ανάκτορα του Κεραμεικού (*Palais de Tuilleries*), που σήμανε την αρχή της πτώσης της βασιλείας, ήταν πρωτοβουλία των Τμημάτων. Η αδιαφορία τους στις εκκλήσεις του Ροβεσπιέρου και της κλίκας του και η κινητοποίησή τους τη νύχτα της 29ης Ιουλίου του 1794 σήμαναν την πτώση του και την αρχή του τέλους της Τρομοκρατίας.

Μια επιτροπή ελέγχου παρέχει πιστοποιητικό κοινωνικών φρονημάτων.
Στάμπα, 1793. Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας, Παρίσι

ΟΙ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ. Για την διαχείριση πρακτικών ζητημάτων εκτελεστικής εξουσίας, ιδρύθηκαν πολλές επιτροπές. Οι Επιτροπές απαρτίζονταν από μέλη διορισμένα τυπικά από την Συμβατική Συνέλευση, ουσιαστικά όμως τους διορισμούς τους υπαγόρευαν οι Λέσχες. Οι κυριότερες Επιτροπές ήσαν: η Επιτροπή Δημόσιας Ασφαλείας (με αστυνομικά καθήκοντα) και η Επιτροπή Κοινής Σωτηρίας (η οποία στην αρχή είχε καθήκοντα επιτήρησης της Επανάστασης στις επαρχίες, κατέληξε όμως να είναι η ουσιαστική κυβέρνηση και η κινητήρια δύναμη της Επανάστασης και η πηγή της Τρομοκρατίας). Μέλη της Επιτροπής Κοινής Σωτηρίας χρημάτισαν και οι τρεις μεγάλοι Άνδρες της Επανάστασης, ο Νταντόν, ο Μαρά και ο Ροβεσπιέρος.

Η κατάληψη του παλατιού του Κεραμεικού (*Palais de Tuilleries*) στις 10 Αυγούστου του 1792.
Πίνακας του Jean- Duplessis Bertaux. Ανάκτορο των Βερσαλλιών

Η πολιτοφυλακή της Κομμούνας και εθελοντές από την Μασσαλία και την Βρετάνη επιτίθενται στο Ανάκτορο του Κεραμεικού (*Palais de Tuilleries*). Η βασιλική οικογένεια καταφεύγει στην Συνέλευση. Οι Ελβετοί φρουροί του βασιλιά σφαγιάζονται. Η Νομοθετική Συνέλευση αναστέλλει την βασιλική εξουσία και προκηρύσσει εκλογές για νέα Συνέλευση, την Συμβατική (*Convention nationale*).

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Οι πρωταγωνιστές και οι πιο βασικές προσωπικότητες που έπαιξαν ρόλο στα επαναστατικά γεγονότα είναι οι εξής:

Αρτουά Σαρλ Φιλίπ (Κόμης του Αρτουά), 1757-1836. Νεαρότερος αδελφός του βασιλιά Λουδοβίκου ΙΣΤ΄. Στις 16 Ιουλίου του 1789, με την εκδήλωση της Επανάστασης, έφυγε στο εξωτερικό. Θεωρείται ο ηγέτης των *εμιγκρέ* (των ευγενών που το έσκασαν από την Γαλλία) και ο βασικός σύνδεσμος του παλαιού καθεστώτος με τις αντιδραστικές δυνάμεις της Ευρώπης, οι οποίες συνασπίστηκαν εναντίον της Γαλλίας. Επέστρεψε στην Γαλλία το 1815, μετά την πτώση του Ναπολέοντα, και ανέβηκε στον θρόνο το 1825, ως Κάρολος Ι΄, διάδοχος του Λουδοβίκου ΙΗ΄. Αναγκάστηκε να παραιτηθεί το 1830, μετά την Επανάσταση του Ιουλίου (τα γεγονότα αυτά τα περιγράφει ο Βίκτωρ Ουγκώ στο έργο του *Οι Άθλιοι*).

Λούκας της Ορλεάνης, Λουί-Φιλίπ-Ζοζέφ, 1747-1793. Εξάδελφος του βασιλιά Λουδοβίκου ΙΣΤ΄. Άσωτος και άμπλουτος, κύριος του *Παλαί Ρουαγιάλ*. Ενδιαφέρθηκε για την φιλελεύθερη πολιτική και στράφηκε κατά του βασιλιά. Ο φιλελευθερισμός του τον έκανε να ανοίξει το *Παλαί Ρουαγιάλ* στους Παριζιάνους και στις λαϊκές δραστηριότητες απαγορεύοντας συγχρόνως την είσοδο της αστυνομίας στον χώρο. Εξελέγη αντιπρόσωπος της Τρίτης Τάξης κατά την σύγκληση των Τριών Τάξεων καθώς και αντιπρόσωπος των Ιακωβίνων στην Συμβατική Συνέλευση. Για την επαναστατική του δράση ονομάστηκε Φίλιππος-Ισότητα (Philippe-Egalité). Ψήφισε θανατική ποινή για τον βασιλιά, όμως και αυτός με την σειρά του συνελήφθη και εκτελέστηκε στην γκιλοτίνα μαζί με τους Γιρονδίνους στην αρχή της Τρομοκρατίας.

Εμπέρ, Ζακ-Ρενέ, 1757-1794. Η επαναστατική του δημοσιογραφία και η έκδοση της λαϊκιστικής εφημερίδας *Μπάρμπα Ντυσέν (Père Duchesne)* του χάρισαν ευρύτατη λαϊκή αποδοχή και επιρροή. Κορδελιέρος και μέλος της επαναστατικής Κομμούνας, διατέλεσε αναπληρωτής δημόσιος κατήγορος του δήμου. Παρά τις επιθέσεις του κατά των «Λυσσασμένων» ήταν ηγετική φυσιογνωμία της ακραίας ριζοσπαστικής πολιτικής του Παρισιού και πήρε ενεργό μέρος στο κίνημα του Αποχριστιανισμού. Θερμός θιασώτης της Τρομοκρατίας, έπεσε και αυτός θύμα της και εκτελέστηκε με άλλους «Εμπερτιστές» την άνοιξη του 1794.

Ερώ ντε Σεσέλ, 1760-1794. Αριστοκρατικής καταγωγής, εξελέγη στη Νομοθετική Συνέλευση ως Φεγιαντίνος, με ριζοσπαστική όμως εξέλιξη οι Φεγιαντίνοι ήσαν συντηρητικοί Ιακωβίνοι). Ως μέλος της Συμβατικής ετοίμασε το προσχέδιο του Συντάγματος της Δημοκρατίας το 1793. Μέλος της Επιτροπής Κοινής Σωτηρίας, ήλθε εντέλει σε σύγκρουση με την Τρομοκρατία και εκτελέστηκε.

Καρνό, Λάζαρος Νικολά Μαργκερίτ, 1753-1823. Ιακωβίνος και μέλος της Νομοθετικής Συνέλευσης και της Επιτροπής Κοινής Σωτηρίας. Θεωρήθηκε ο διοργανωτής της νίκης στον πόλεμο ως στρατιωτικός επικεφαλής. Αργότερα, έγινε μέλος του Διευθυντηρίου εκπροσωπώντας την δεξιά. Υπουργός Πολέμου του Ναπολέοντα.

Κόμης της Προβηγκίας, 1755-1824. Αδελφός του Λουδοβίκου ΙΣΤ΄, ανέβηκε στον θρόνο μετά την Πλινόρθωση το 1814, ως Λουδοβίκος ΙΗ΄. Με το ξέσπασμα της Επανάστασης, έφυγε στο εξωτερικό και οργάνωσε τους *εμιγκρέ*.

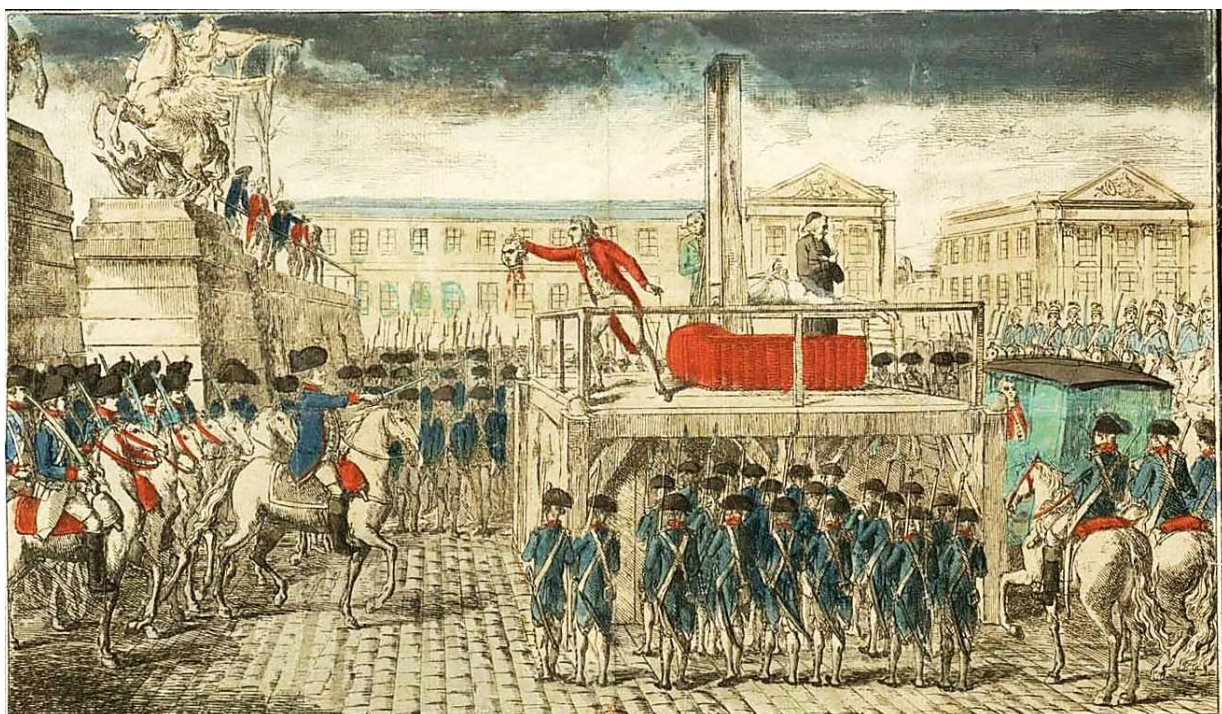
Κουτόν, Ζόρζ-Ογκύστ, 1755-1794. Καταδικασμένος σε αναπηρική καρέκλα από το 1789, μέλος της Συμβατικής, Ιακωβίνος. Είναι ο «καταστροφέας της Λυών», ο άνθρωπος που διέταξε τις σφαγές των αντεπαναστατών στην πόλη. Φανατικός Ροβεσπιερίτης και μέλος της Επιτροπής Κοινής Σωτηρίας. Συνδέθηκε στενά με την Τρομοκρατία και εκτελέστηκε μαζί με τον Ροβεσπιέρο.

Λαφαγιέτ, Μαρί-Ζοζέφ-Πολ-Ιβ-Ζιλμπέρ-Μοτιέ, 1757-1834. Αριστοκράτης στρατιωτικός, ήρωας του αμερικανικού πολέμου για την Ανεξαρτησία. Εξελέγη στις Γενικές Τάξεις και διορίστηκε διοικητής της Εθνοφρουράς του Παρισιού αμέσως μετά την 14η Ιουλίου του 1789. Ο συντηρητισμός του προκάλεσε το μίσος των ριζοσπαστών του Παρισιού. Ηγήθηκε της σφαγής των Παριζιάνων που ζητούσαν την κατάργηση της βασιλείας στο Πεδίο του Άρεως το 1792. Προσπάθησε να στρέψει τη Νομοθετική εναντίον των Ιακωβίνων και, αφού απέτυχε, αποστάτησε στον εχθρό. Έμεινε φυλακισμένος σε εχθρικές φυλακές μέχρι το 1797, επέστρεψε στην Γαλλία υπό τον Ναπολέοντα και έπαιξε αποφασιστικό ρόλο στην δημιουργία της συνταγματικής μοναρχίας μετά την Επανάσταση του 1830.

Λουδοβίκος ΙΣΤ΄, 1754-1793. Βασιλιάς της Γαλλίας από το 1774 έως το 1792. Συμπαθής, αγαθός, αναποφάσιτος και ...φανατικός επιδιορθωτής κλειδαριών, απασχόληση που την θεωρούσε σημαντικότερη από την βασιλεία, δεν διέθετε τον δυναμισμό για να γίνει σημαντικός ή την φαυλότητα για να γίνει διαβόητος. Περιγελάστηκε από όλους για το γεγονός ότι επί επτά χρόνια δεν κατάφερε να ολοκληρώσει τον γάμο του με την Μαρία Αντουανέτα, και αργότερα αντιμετωπίστηκε ως ο αδύναμος σύντροφος της ακόλαστης, υποτίθεται, βασίλισσας. Δεν αποδέχτηκε ποτέ την πραγματικότητα που δημιούργησαν τα γεγονότα του Ιουλίου του 1789. Ως συνταγματικός μονάρχης θεώρησε τον πόλεμο σαν ένα μέσο για να απελευθερωθεί από την Επανάσταση. Συμπεριφέρθηκε αξιοπρεπώς στην διάρκεια της φυλάκισης και της δίκης του. Καρατομήθηκε στην πλατεία της Επανάστασης (Place de la Révolution, σήμερα Place de la Concorde) τον Ιανουάριο του 1793, δίνοντας τέλος στον θεσμό της βασιλείας στην Γαλλία μετά από περίπου 900 χρόνια.

Το μοιραίο βασιλικό ζεύγος: Λουδοβίκος ΙΣΤ΄ (πίνακας του Antoine-François Callet, 1778-79, Μουσείο Πράντο, Μαδρίτη) και Μαρία Αντουανέτα (πίνακας της Elisabeth Vigée Lebrun, 1783, Ανάκτορο των Βερσαλλιών).

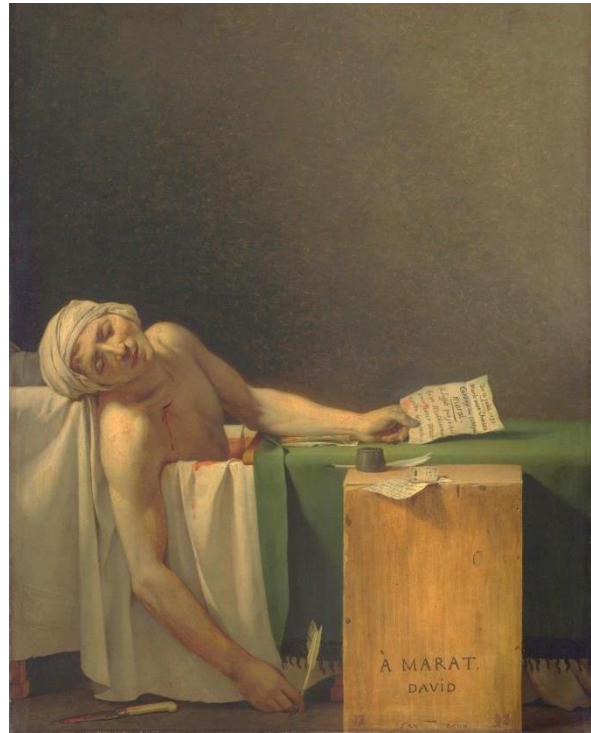

Το τραγικό τέλος του Λουδοβίκου ΙΣΤ΄ στις 21 Ιανουαρίου 1793. Γκραβούρα. Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας, Παρίσι

Μαρά, Ζαν Πωλ, 1744-1793. Ένας από τους πιο μεγάλους σε ηλικία επαναστάτες άρχισε τον επαγγελματικό του βίο ως γιατρός. Υιοθέτησε μία ακραία ριζοσπαστική τάση ως δημοσιογράφος, εκδίδοντας την δημοφιλέστερη εφημερίδα του Παρισιού, τον *Φίλο του λαού*. Κορδελιέρος, μέλος της επαναστατικής Κομμούνας, φέρει μεγάλη ευθύνη για τις σφαγές του Σεπτεμβρίου του 1792, λόγος για τον οποίο τον αποστρέφονταν οι Γιρονδίνιοι (συντηρητική πλευρά της Συμβατικής). Οι προσπάθειές τους να τον παραπέμψουν σε δίκη σήμανε το δικό τους τέλος. Μετά την δολοφονία του, στις 13 Ιουλίου 1793, δημιουργήθηκε γύρω από το πρόσωπό του ένα είδος λατρείας. Ο Μαρά, ο Δαντόν και ο Ροβεσπιέρος ήταν οι σπουδαιότερες μορφές της Επανάστασης.

Η δολοφονία του Μαρά, 1793. Ο διάσημος πίνακας του Jacques-Louis David με την αφιέρωση: *A Marat, David*. Βασιλικά Μουσεία Καλών Τεχνών του Βελγίου, Βρυξέλλες

Η δολοφόνος του Μαρά ήταν η εικοσιπεντάχρονη **Σαρλότ Κορντέ** (Marie-Anne-Charlotte de Corday d'Armont, 1768-1793). Κόρη πτωχευμένης αριστοκρατικής οικογένειας της γαλλικής επαρχίας, έμαθε καλά γράμματα, μελέτησε τους μεγάλους εκπροσώπους του Διαφωτισμού και τους Εγκυκλοπαιδιστές, εμπνεύστηκε από τις ιδέες της Επανάστασης κι έγινε ενεργό μέλος των Γιρονδίνων. Είχε έρθει σε επα-

φή με πολλούς από αυτούς που είχαν καταφύγει στις επαρχίες για να κρυφτούν στην διάρκεια της άγριας εμφύλιας διαμάχης. Εξάλλου, οι περισσότεροι Γιρονδίνιοι κατάγονταν από την επαρχιακή αστική τάξη και τις γαλλικές λιμανούπολεις. Σύμφωνα με την ομολογία της, μετά την δολοφονία, μόνη της αποφάσισε να ξεπαστρέψει τον Μαρά επειδή πίστευε ότι αυτό το τέρας ήταν υπεύθυνο για τον θάνατο δεκάδων ομοϊδεατών της κι ότι σκόπευε να εξολοθρεύσει όλους τους Γιρονδίνους. «Σκότωσα έναν άνθρωπο για να σώσω εκατό χιλιάδες άλλους» είπε. Τέσσερις ημέρες μετά την πράξη της, οδηγήθηκε, με συνοπτικές διαδικασίες, στην λαιμητόμο (στις 17 Ιουλίου 1793).

Οι γυναίκες διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην διάρκεια της Επανάστασης, τόσο στο Παρίσι όσο και στην επαρχία.

Ο πίνακας, που εμφανίζει την Σαρλότ σαν ένα κάπως μελαγχολικό κορίτσι, που βαστά ένα ανοιχτό βιβλίο το οποίο προφανώς της δίνει τροφή για σκέψη, είναι έργο του Tony Robert-Fleury, ακαδημαϊκού ζωγράφου του 19ου αι., γνωστού για τις φανταστικές απεικονίσεις ιστορικών προσώπων τα οποία μελετούσε συστηματικά.

Την ίδια περίπου εποχή, ο Λαμαρτίνος αφιέρωσε στην Σαρλότ ένα βιβλίο από την σειρά βιβλίων του *Histoire des Girondins* (1847). Εκεί, την ονομάτισε *d'ange de l'assassinat* (ο άγγελος της δολοφονίας) και με αυτό το προσωνύμιο είναι γνωστή μέχρι σήμερα ως μία από τις πιο διάσημες δολοφόνους.

Μαρία Αντουανέτα, Ζοζέφ-Ζαν, 1755-1793. Βασίλισσα της Γαλλίας από το 1774 έως το 1792. Μικρότερη κόρη της αυτοκράτειρας της Αυστρίας, Μαρίας Θηρεσίας, παντρεύτηκε τον Λουδοβίκο σε ηλικία 14 ετών. Σπάταλη και αντιδραστική, κατηγορήθηκε για την διπρόσωπη στάση του Λουδοβίκου απέναντι στην Επανάσταση, συνηγόρησε υπέρ της φυγής του βασιλιά και θεωρήθηκε ιθύνων νους των αντιδραστικών συνομοσίων της αυλής. Στενόμυαλη, πεισματάρη και άσπλαχνη, όχι όμως και ένα έκφυλο τέρας όπως την παρουσίασαν οι ριζοσπάστες επαναστάτες. Καρατομήθηκε στην πλατεία της Επανάστασης στις 16 Οκτωβρίου του 1793.

Μιραμπώ, Ονορέ Γκαμπριέλ Ρικετί, 1749-1791. Την εποχή της ακόλαστης νιότης του είχε φυλακιστεί με εντολή του βασιλιά. Ελευθερόστομος φιλελεύθερος, εξελέγη αντιπρόσωπος με την Τρίτη Τάξη και με την ρητορική του δεινότητα έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο την άνοιξη του 1789. Προσπάθησε να γίνει ο πολιτικός μεσολαβητής ανάμεσα στην Αυλή και την Επανάσταση, δεχόμενος αμοιβές από τον βασιλιά Λουδοβίκο. Πέθανε το Απρίλιο του 1791, πριν γίνει γνωστός ο ρόλος του. Μόλις μαθεύτηκε αυτό, δυσφημίστηκε και απαξιώθηκε.

Μπαγί, Ζαν Σουλβαίν, 1736-1793. Αστρονόμος και ιστορικός, εκλέχθηκε αντιπρόσωπος της Τρίτης Τάξης με τον μεγαλύτερο αριθμό ψήφων στο Παρίσι. Προέδρευε όταν δόθηκε ο Όρκος του Σφαιριστηρίου. Μετά την 14η Ιουλίου, έγινε ο πρώτος Δήμαρχος του Παρισιού και από την θέση αυτή έδωσε ιδιαίτερη σημασία στην διατήρηση της δημόσιας τάξης, αντιδρώντας στην λαϊκή βία και τις αξιώσεις των ριζοσπαστικών λεσχών. Η Σφαγή του πλήθους στο Πεδίο του Άρεως τον Ιούλιο του 1791, που έγινε κατόπιν πρωτοβουλιών του, είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα. Το γεγονός αυτό του στοίχησε και την καρατόμησή του την εποχή της Τρομοκρατίας.

Μπρισσό, Ζακ-Πιέρ, 1754-1793. Το 1788, ίδρυσε την Εταιρεία των Φύλων των Μαύρων, που ήταν κατά της δουλείας και συγκέντρωσε πολλούς ισχυρούς Γιρονδίνους. Ριζοσπάστης δημοσιογράφος, εκλέχθηκε στη Νομοθετική και στην Συμβατική. Εναντιώθηκε στους Ιακωβίνους και στην βία του ριζοσπαστισμού των Παριζιάνων. Καρατομήθηκε με τους Γιρονδίνους.

Νταβίντ, Ζακ-Λουί, 1748-1825. Νεοκλασικός ζωγράφος, μέλος της Λέσχης των Ιακωβίνων, εκλέχθηκε στην Συμβατική. Ροβεσπιερικός στην αρχή και κατόπιν θαυμαστής του Ναπολέοντα. Είναι ο ζωγράφος της Επανάστασης. Θρυλικόί πίνακές του: «Ο Όρκος του Σφαιριστηρίου», «Η δολοφονία του Μαρά» και «Η πορεία της Μαρίας Αντουανέτας στην γκιλοτίνα».

Νταντόν, Ζορζ-Ζακ, 1759-1794. Δικηγόρος, ασπάστηκε τις απόψεις των ριζοσπαστών. Κορδελιέρος στην αρχή και μέλος των Ιακωβίνων αργότερα. Υπηρέτησε ως δημόσιος κατήγορος του δήμου, συμμετείχε στην εξέγερση της 10ης Αυγούστου και την εισβολή στα ανάκτορα του Κεραμεικού, πρωτοστάτησε στην πραξικοπηματική επιβολή της επαναστατικής Κομμούνας στο Παρίσι, και ως υπουργός Δικαιοσύνης «αγνόησε» τις σφαγές του Σεπτεμβρίου το 1792. Εκλέχθηκε στην Συμβατική με την παράταξη των Ορεινών. Υποπτος ως προς τις συναλλαγές του. Ο πολυτελής τρόπος της ζωής του ενίσχυε αυτές τις υποψίες. Μποέμ και ελευθερόστομος, σε πλήρη αντίθεση με την αυστηρότητα και τον πουριτανισμό του Ροβεσπιέρου. Υπέρ της Τρομοκρατίας αρχικά, στράφηκε κατά του Αποχριστιανισμού και των υπερβολών των τρομοκρατών στην συνέχεια, εκπροσωπώντας την συγκρατημένη μερίδα απέναντι στον ακραίο ριζοσπαστικό ροβεσπιερισμό. Χαρακτηρίστηκε ως επιεικής, συγκρούστηκε με τους τρομοκράτες, συνελήφθη και καρατομήθηκε το 1794. Ήταν ένας από τους τρεις κορυφαίους επαναστάτες μαζί με τον Ροβεσπιέρο και τον Μαρά.

Ντεμουλέν, Καμίλ-Σεμπλίσ, 1760-1794. Φίλος και συμμαθητής του Ροβεσπιέρου. Μέτριος δικηγόρος, ανακάλυψε το ταλέντο του στην εμπρηστική δημοσιογραφία. Ο πρωτεργάτης της εξέγερσης που οδήγησε στην άλωση της Βαστίλης το 1789. Κορδελιέρος και από το 1791 Ιακωβίνος, εκλέχθηκε στην Συμβατική με τους Ορεινούς. Εναντιώθηκε στην Τρομοκρατία, στο πλευρό του Νταντόν, και η μετριοπαθής αυτή πολιτική του εκφράστηκε από την εφημερίδα που εξέδιδε με τίτλο *Ο Παλιός Κορδελιέρος*. Εκτελέστηκε, όπως και ο Νταντόν, για την επιεική δράση του, με πρωτοβουλία του παλιού του φίλου Ροβεσπιέρου.

Ροβεσπιέρος, Μαξιμιλιανός-Φρανσουά Ιζιντόρ, 1758-1794. Δικηγόρος από το Αράς. Εκλέχθηκε αντιπρόσωπος του στις Γενικές Τάξεις. Γνωστός για τις ακραίες δημοκρατικές απόψεις του και για την «αδιάφορη» στάση του. Εξέχον μέλος της Λέσχης των Ιακωβίνων, επηρέασε από το πόστο αυτό την πορεία και τις αποφάσεις της Νομοθετικής Συνέλευσης. Μέλος της επαναστατικής Κομμούνας, εκλέχθηκε στην Συμβατική όπου ήρθε σε ανοικτή σύγκρουση με τους Γιρονδίνους (την συντηρητική

πλευρά της). Τάχθηκε υπέρ της θανάτωσης του βασιλιά και υπέρ της προγραφής των Γιρονδίνων, διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο στην εξολόθρευσή τους. Με την εκλογή του στην Επιτροπή Κοινής Σωτηρίας τον Ιούλιο του 1793 θεωρήθηκε ο ηθικός ηγέτης της Επανάστασης, υπεύθυνος για την κατατόμηση των Εμπεριστών και των Νταντοντιστών, καθώς και ο κυριότερος εμπνευστής και βασικός ηγέτης της Τρομοκρατίας. Αδιάλλακτος δογματικός, ανίκανος να χειριστεί τις αμφισημίες της πολιτικής, εξώθησε την Τρομοκρατία στα άκρα και προκάλεσε εύλογα μία συνασπισμένη αντίδραση εναντίον του, που οδήγησε στην σύλληψη και τον θάνατο του στο ικρίωμα, γεγονότα που σήμαναν το καταλάγιασμα και βαθμιαία το τέλος της Τρομοκρατίας, εγκαινιάζοντας έτσι την Θερμιδοριανή περίοδο στην ιστορία της Επανάστασης.

Απεικόνιση της μορφής του Ροβεσπιέρου από τον Φίλιπ Ρες, ειδικό στην τρισδιάστατη ανασύνθεση προσώπων.

Ρολάν, Μαρί-Ζαν, 1754 -1793. (Γνωστή και ως «μαντάμ Ρολάν»). Γυναίκα με πνευματικές ανησυχίες, φιλοδοξούσε να μιμηθεί την επιρροή των οικοδοσποινών των παρισινών σαλονιών του παλαιού καθεστώτος και κατάφερε να δημιουργήσει το σημαντικότερο φιλολογικό και πολιτικό σαλόνι της Επανάστασης. Το σαλόνι αυτό υπήρξε το κέντρο δράσης και σκέψης των Γιρονδίνων (της συντηρητικής μετριοπαθούς παράταξης της Συμβατικής). Συνελήφθη με τα γεγονότα που σήμαναν την πτώση των Γιρονδίνων και κατατομήθηκε τον Νοέμβριο του 1793, κατά την διάρκεια της καταστολής του κινήματος των «επικίνδυνων γυναικών». Είναι αυτή που, οδηγούμενη στην γκιλοτίνα, είπε το περίφημο «Ελευθερία, πόσα εγκλήματα διαπράττονται στο όνομά σου».

Ρου, Ζακ, 1752-1794. Κληρικός, επιφανής ρήτορας της Λέσχης των Κορδελιέρων, μέλος της Κομμούνας στις αρχές του 1793. Στήριξε την Τρομοκρατία και έγινε ο αρχηγός των «Λυσσασμένων», των πλέον ακραίων ριζοσπαστών της Επανάστασης. Η ροβεσπιερική Τρομοκρατία τον φοβήθηκε και τον εξουδετέρωσε. Κατηγορήθηκε ως αντεπαναστάτης, κλείστηκε στην φυλακή όπου και αυτοκτόνησε.

Σαντέρ, Αντουάν Ζοζέφ, 1752-1809. Εύπορος ζυθοποιός στο παρισινό προάστιο του Σαιν Αντουάν, ανέβηκε στην ιεραρχία της εθνοφρουράς του Παρισιού και θεωρήθηκε ο πραγματικός ηγέτης του ριζοσπαστικού και ανήσυχου αυτού τμήματος της πόλης. Στάλθηκε εναντίον της Βανδέας και πρωτοστάτησε στα φρικιαστικά γεγονότα που σημάδεψαν την καταστολή της αντεπανάστασης εκεί. Συνελήφθη το 1794, αλλά λόγω της πτώσης του Ροβεσπιέρου δεν «πρόλαβε να εκτελεστεί».

Σαιν-Ζυστ, Λουί Αντουάν Λεόν, 1767-1794. Είχε ως πρότυπο την αυστηρή πίστη του Ροβεσπιέρου στις αρχές της φιλοσοφίας του Ρουσσώ. Εκλέχθηκε στην Συμβατική και πρωτοστάτησε στην ρητορική υπέρ του θανάτου του βασιλιά και κατά των Γιρονδίνων. Μέλος της Επιτροπής Κοινής Σωτηρίας. Το 1794 επιτέθηκε στους Εμπεριστές και κατόπιν στους Νταντονικούς, στο πλευρό του Ροβεσπιέρου, θεωρούμενος το πρωτοπαλικάρο του. Ακολούθησε το ίνδαλμά του και στον θάνατο.

Σιεγιές, Εμανουέλ-Ζοζέφ, 1748-1836. Το 1788-1789 έγραψε πολλά φυλλάδια, καταδικάζοντας το παλαιό καθεστώς και τα προνόμια των ευγενών. Ανάμεσα σε αυτά και το θρυλικό «Τι είναι η Τρίτη Τάξη» που θεωρήθηκε και το μανιφέστο της. Εκλέχθηκε μέλος της στην Σύγκληση των Τριών Τάξεων. Ετοίμασε το προσχέδιο του όρκου του Σφαιριστηρίου και εργάστηκε για την κατάρτιση της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη. Μέλος της Συμβατικής με μετριοπαθείς τόνους. Υπηρέτησε στα συμβούλια του Διευθυντηρίου.

Φαμπρ ντ' Εγκλαντέν, 1750-1794. Συνδέθηκε με τους Κορδελιέρους και ιδιαίτερα με τον Νταντόν και τον Μαρά. Ριζοσπάστης δημοσιογράφος, μέλος της Συμβατικής, Ορεινός. Ήταν αυτός που το 1793 δημιούργησε το επαναστατικό ημερολόγιο. Κατηγορήθηκε από τον Ροβεσπιέρο για οικονομική διαφθορά, συνελήφθη και εκτελέστηκε με τους Νταντονικούς.

Γιάννης Μαυρίκος

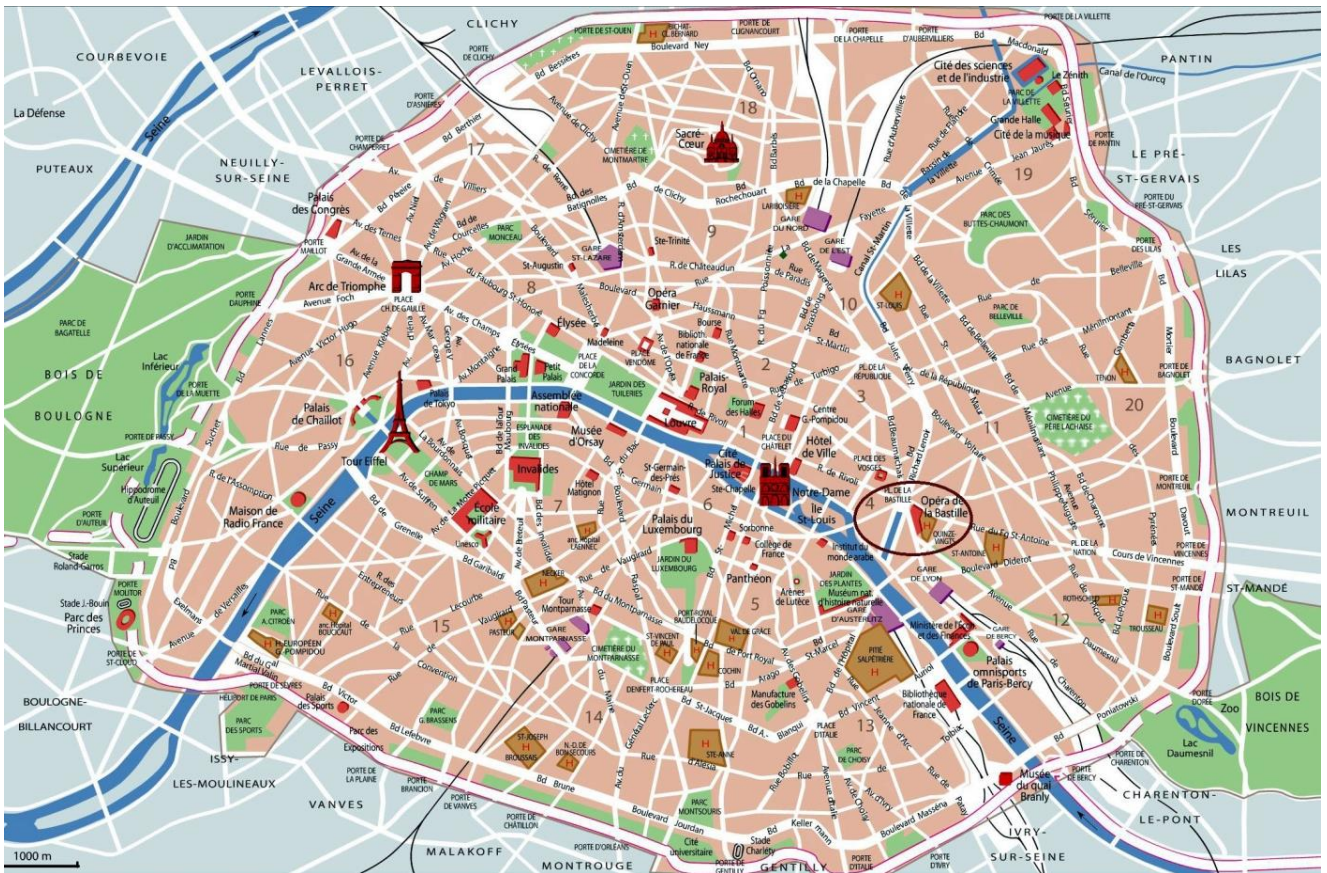

Πολιτικοί Όροι (που αναφέρονται στις Σημειώσεις)

ΕΛΛΗΝΙΚΑ – ΓΑΛΛΙΚΑ

Ένδοξη περίοδος	<i>Les Années lumières</i>
Τρομερά χρόνια	<i>Les Années terribles</i>
Θερμιδοριανή περίοδος	<i>Thermidor (L' Epoque thermidorienne)</i>
Διευθυντήριο	<i>Le Directoire</i>
Υπατεία	<i>Le Consulat</i>
Οι Συνελεύσεις	<i>Les Assemblées</i>
Η Κομμούνα του Παρισιού	<i>La Commune de Paris</i>
Οι Πολιτικές λέσχες	<i>Les Clubs</i>
Η Λέσχη των Κορδελιέρων	<i>Le Club des Cordeliers</i>
Η Λέσχη των Φεγιαντίνων	<i>Le Club des Feuillants</i>
Οι Γιρονδίνοι	<i>Les Girondins</i>
Τα Τμήματα του Παρισιού	<i>Les Sections de Paris</i>
Οι Επιτροπές	<i>Les Comités</i>
Επιτροπή Δημόσιας Ασφάλειας	<i>Le Comité de sûreté générale</i>
Επιτροπή Κοινής Σωτηρίας	<i>Le Comité de salut public</i>
Οι Αβράκωτοι	<i>Les Sans-culottes</i>
Οι Λυσσασμένοι	<i>Les Enragés</i>

Το σύγχρονο Παρίσι.
Μια πόλη που πρωτοστάτησε στην Επανάσταση,
που άλλαξε το πρόσωπο της Γαλλίας και επηρέασε ολόκληρο τον δυτικό κόσμο.

Πολιτιστική Εταιρεία Πανόραμα και Αρχείο (ΑΠΑΝ) aran. gr ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ Ιανουάριος 2019

«Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ» ΜΕΡΟΣ Α΄